

DIALOG INTIM CU CĂRȚILE

**Viorel Patrichi, *MIRCEA DRUC SAU LUPTA CU ULTIMUL IMPERIU*,
Editura Zamolxe, București, 1998, 531 pagini**

*

O carte e întotdeauna un univers complex de personaje, gânduri, simțăminte, care exercită o înrăurire tainică asupra noastră în ipostaze, forme și intensități diferite, incitându-ne, mobilizându-ne, obligându-ne la meditație, la un dialog intim; îi admirăm sau detestăm pe eroi, ne identificăm sau ne delimităm de dășii, le urmărim și cântărim ideile și faptele, suntem uimiți și cucerți de acțiunile și curajul lor ori ne revoltăm și le stigmatizăm lășitatea, ipocriziile, ticăloșiile, judecându-ne mai detaliat, mai nuanțat, mai sever pe noi înșine: ne asaltează și fascinează frumusețea unor cugetări întâlnite sau ni se declanșează irezistibil propriile replici neașteptate, ca niște nestemate, ce nu le-am fi bănuț și descoperit în alte ocazii obișnuite – încât, după orice lectură – chiar și în cazul unei cărți care nu ne place, prin reacția de detestare, de completare, de corectare, de răspuns mental – ieșim ca dintr-o călătorie, mai purificați, mai bogați, mai puternici.

Când, de pildă, anticul Epictet zicea “Pe cât e de greu înțeleptului să ajungă la bogăție, pe atăta bogatului, la înțelepciune”, simțim dintr-o dată că îi răspundem în gând: tot înțeleptul se crede bogat și tot bogatul, înțelept – fiindcă, altfel, n-ar gândi și trăi fiecare în felul său propriu. Ori când Balzac pune în gura lui Lucien din *Iluzii pierdute* afirmația că “banul e pârgăhia cu care ridici totul!” suntem tentați să-i dăm în gând replica noastră: totul, înafără de Om, care devine atât de lesne sclavul acestei pârgăhii.

... Din perspectiva acestor gânduri am dori să împărtășim cititorilor crâmpie din acest incitant și captivant dialog intim – depășind astfel faza recenziilor propriu-zise, care, de cele mai multe ori sunt simple rezumate și aprecieri de complezență – lăsând fiecăruia dreptul legitim, de-a citi și cântări singur valoarea lucrării respective.

*

Cartea lui Viorel Patrichi, *Mircea Druc sau lupta cu ultimul imperiu* – cu cele 531 pagini, text propriu-zis, scrisori, memorii, file de jurnal, fotografii-document asupra autorului, familiei, prietenilor și celor din mijlocul cărora s-a format și afirmat – ne invită să urmărim traiectoria unui fiu de țăran, pornit de pe meleagurile nord-bucovinene, din Stânca-Costești, cătunul Pociumbăuți, ajuns la 49 de ani om politic, prim-ministru al Republicii Moldova, între 25 mai 1990 și 22 mai 1991, apoi debarcat din înalta demnitate și devenit cetățean al României, președinte al Partidului Național al Reîntregirii.

Să scrii o carte imparțială despre o personalitate politică aflată abia la jumătatea vârstei biologice și, de bună seamă, care nu și-au încheiat încă nici pe departe cariera politică, să-l prezinți pe acest om – așa cum sugerează titlul cărții (titlul, care, în fond înseamnă rezumatul lucrării) în luptă cu un întreg imperiu este, fără îndoială, o încercare riscantă, dar captivantă, extravagantă chiar. A.D. Xenopol spunea cândva că, pentru a putea să scrii bine despre un moment istoric, despre oamenii și faptele aceluia segment de istorie, trebuie să poți ieși din acel cadru, să-l poți privi de la o anumită distanță, spre a-l așeza și ierarhiza la locul cuvenit, într-un context mai larg. Ce putem sau nu putem face noi, corectează, completează, ierarhizează, apreciază timpul.

Traectoria lui Mircea Druc este neașteptată, întortocheată, plină de dificultăți și adversități; ea l-a purtat într-un adevărat labirint de profesii și experiențe – student, prima oară, fără să termine studiile, la istorie-filologie, la Chișinău, tractorist în Altai și Kazastan, debutant în proză și poezie,

ghid turistic, lucrător în construcții la Moscova, din nou student la limba spaniolă la Leningrad, profesor în Caucazul de Nord, educator și traducător de limbă franceză pentru grupurile de aviatori sovietici din Algeria, translator și dispecer la aeroportul din Șeremktievo, doctorand la Institutul Americii Latine, “hamal intelectual” – după propria-i mărturisire, la un mare combinat de mase plastice dintr-o suburbie a Moscovei, unde a elaborat pentru “șefi” nu mai puțin de șase lucrări de doctorat. Și în toate aceste peregrinări, în deceniile șapte și opt ale acestui veac frământat, Mircea Druc s-a înrolat și afirmat, într-o riscantă clandestinitate, în cadrul Frontului Național Patriotic, ce își propunea dezvoltarea mișcării naționale a românilor din Uniunea Sovietică în vederea unirii teritoriilor înstrăinate, cu România. Ajuns, pentru scurtă vreme, în ajunul renașterii Basarabiei, cadru didactic la Universitatea din Chișinău este reclamat ca naționalist, cercetat și epurat de organele faimosului K.G.B. – pe dosarul său un ofițer scrie un “diagnostic” sentențios: “De orientare pro-român. Imposibil de reeducat”!

Constatarea și evaluarea K.G.B.-ului este foarte exactă. Mircea Druc devine fondatorul Societății Culturale “Mihai Eminescu” de la Cernăuți și unul dintre ctitorii și liderii Frontului Popular Moldovenesc – care îl desemnează ca deputat în primul Parlament liber al Moldovei, ales pe baze democratice; participă la adoptarea stemei Moldovei, a tricolorului, a imnului și a limbii române cu alfabet latin, ca limbă de stat; la 25 mai 1990 este ales prim-ministru.

Ca șef al puterii executive, concepe și inițiază un larg evantai de reforme, care, aplicate, trebuiau să ducă la afirmarea și consolidarea independenței și suveranității economice, politice și juridice a Moldovei dintre Prut și Nistru, privatizarea întreprinderilor și trecerea la economia de piață, integrarea în structurile europene, occidentale, prin intermediul României, la care trebuia să se unească acest teritoriu, cât mai curând posibil. Dar, în confruntarea ce s-a declanșat și amplificat cu elementele conservatoare, partizane ale păstrării Moldovei în cadrul structurilor filo-ruse ale Confederației Statelor Independente, Mircea Druc este sacrificat și debarcat din fruntea guvernului, pus sub tot felul de acuzații, între care etichetat și ca fost “colaboraționist” al K.G.B.-ului, încât exact la un an a fost silit să se refugieze la București, în casa mamei lui Petre Roman, devenind oficial cetățean român și continuând sub alte forme aceleași idealuri, ca lider al Partidului Național al Reîntregirii.

*

Ce a determinat înlăturarea lui Mircea Druc? Inițiativele sale profund patriotice? Graba cu care a desființat unele investiții parazitare de la Chișinău, care deserviseră întreg imperiul roșu? Modul deschis în care preconiza revenirea tuturor teritoriilor românești anexate la sovietici, la statul român? Imposibilitatea de-a schimba și subordona un aparat politic, care în întregime îi era potrivnic, conservator, trăind și gândind încă după ideile și practicile tradiționale ale fostului imperiu, aflat în agonie? L-au biruit intrigile cercurilor politice ale imperiului trăgând să moară sau proprii săi confracți, aliați, colaboratori moldoveni?

Cartea oferă unele răspunsuri, care îl mulțumesc sau nemulțumesc pe cititor: a fost posibilă, în timpul puciului de la Moscova, o unire imediată cu România? Ar fi stat cu mâinile încrucișate ostașii armatei a XIV-a sovietică, din Transnistria? E vinovat guvernul de la București, de pasivitate și atitudine de expectativă? N-a trăit Mircea Druc în același mediu cu principalii săi colaboratori, Snegur și Lucinschi, pe care îi acuză de trădare și orientare filo-rusă? Toate acuzațiile pe care le conține cartea – la adresa celor care l-au sacrificat pe Mircea Druc – se referă la elemente din afara omului în cauză! Mircea Druc – se referă la elemente din afara omului în cauză! Mircea Druc nu a greșit oare cu nimic? A fost posibil așa ceva? Nu întâlnim analizate și nici măcar sugerate unele greșeli proprii ale eroului cărții. E posibil așa ceva?

Cititorul nu poate fi de acord cu toate opiniile și concluziile eroului. Iar autorul cărții rămâne la suprafața lucrurilor analizate. Între numeroasele probleme nevralgice, iată una dintre

acuzățiile – mai grave decât toate – adusă României de către Mircea Druc: trădarea pe care guvernul român a săvârșit-o, în iunie 1940, când a abandonat, fără luptă, URSS-ului, teritoriile Basarabiei și nordului Bucovinei. Vehicularea unei astfel de opinii, fără o analiză a momentului istoric, de atunci, poate avea, și astăzi, și mâine, consecințe dintre cele mai nefaste. O cercetare și evaluare, sine ira et studio, a faptelor și documentelor de arhivă, care au și fost făcute, fie de oamenii politici ai vremii, ca Mihail Manoilescu, fie de către numeroși istorici, de ieri și de azi, oferă concluzii, care, fără puțință de tăgadă, arată că abandonarea fără luptă armată a acestor teritorii, cu toate umilințele și pagubele morale și materiale, suferite de contemporani și urmași, a fost o **necesitate dureroasă**, care a salvat, atât existența statului român, cât și zeci de mii de jertfe inutile. În condițiile în care Polonia fusese copleșită, Cehoslovacia lichidată ca stat, aproape întreaga Europă era ocupată de trupele germane și Franța tocmai capitulase, iar rămășițele armatelor franco-britanice se retrăgeau peste Canalul Mânecii, când, în virtutea monstruoasei înțelegeri temporare, dintre Stalin și Hitler în cadrul Pactului Ribbentrop-Molotov, guvernul sovietic reluase într-o formă voalată planul lui Petru cel Mare de-a înainta, în sud-estul Europei, spre a ajunge la Constantinopol și strâmtori, propunându-și, într-o primă etapă: să anexeze Țările Baltice, o bună parte din Polonia și partea de răsărit și nord a României. În condițiile în care, comandamentul militar sovietic concentrase la fronturile de răsărit și nord ale patriei trupe cu un efectiv care depășea de câteva ori pe cel al întregii armate române, existau în planul statului major sovietic două variante:

1. dacă românii opun rezistență armată, trupele sovietice înaintează până la Carpați, și, simultan intră în Transilvania trupele maghiare, iar dinspre sud pătrund în Muntenia și Dobrogea armatele bulgare, conform înțelegerilor secrete între guvernele de la Moscova, Budapesta și Sofia, procedând la lichidarea statului român;

2. dacă românii cedează fără luptă teritoriile revendicate, sovieticii se opresc pe Prut – ceea ce s-a și întâmplat. Considerând că era mai important să evite lichidarea completă a statului român și, totodată, să evite sacrificarea a zeci și sute de mii de vieți omenești, să evite, în același timp antrenarea țării în război, guvernul de la București a făcut acest gest dureros, care n-a căpătat niciodată valoare juridică, nefiind ratificat de Parlament și fiind considerat ca un act istoric săvârșit sub presiunea forței și a amenințării cu războiul. Faptul cel mai paradoxal este că, la sfârșit, la conferința de pace, din 1947, așa-zisă “înțelegere amiabilă” din iunie 1940 dintre România și URSS a fost considerată și de aliații sovieticilor, SUA, Marea Britanie, Franța etc. ca o legiferare firească, perpetuându-se de fapt și de drept consecințele Pactului Ribbentrop-Molotov ca prevedere a păcii postbelice, impune sateliților Germaniei.

... Fie ca timpul și vreaa oamenilor cinstiți să acționeze în direcția anulării acestor umilințe și nedreptăți istorice.

Mihai Iacobescu